

Ministerstwo Zdrowia

Departament
Zdrowia Publicznego

Warszawa, 14 maja 2021 r.

ZPŚ.055.26.2021.MB

Pan

W odpowiedzi na Pana petycję z dnia 29 marca 2021 r., przekazaną przy piśmie Rady Miejskiej w Nisku, w sprawie wprowadzenia pilotażowego programu badań ochotniczo wybranych mieszkańców Gminy Nisko na zawartość glifosatu w organizmie, Departament Zdrowia Publicznego uprzejmie prosi o przyjęcie poniższych informacji.

Na wstępie należy podkreślić, że zgodnie z obowiązującym w Polsce porządkiem prawnym - ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz. U. z 2020 r. poz. 2097) krajowym urzędem odpowiedzialnym za rejestrację środków ochrony roślin, a także koordynującym działania związane z prowadzonymi przez Polskę procesami oceny substancji czynnych w związku z odnowieniem ich zatwierdzenia (bądź zatwierdzeniem) jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Minister właściwy ds. zdrowia ani żadna podległa mu jednostka nie ma obecnie prawnie zagwarantowanego udziału w procesie oceny środków ochrony roślin na etapie ich rejestracji w Polsce, czy też w procesie oceny substancji czynnych dla potrzeb Komisji Europejskiej, w żadnym zakresie, nawet w obszarze bezpieczeństwa dla konsumenta.

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, będący instytutem badawczym nadzorowanym przez Ministra Zdrowia śledzi na bieżąco oficjalne publikacje naukowe i opinie instytucji międzynarodowych dotyczące możliwości wystąpienia skutków zdrowotnych wynikających ze stosowania pestycydów (w tym glifosatu). Do takich niezależnych instytucji należą m.in. Europejski Urząd do spraw Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), oraz wspólne posiedzenia Ekspertów Światowej Organizacji Zdrowia i Organizacji ds. Żywności i Rolnictwa ONZ w sprawie Pozostałości Pestycydów (Joint FAO/WHO Meeting on Pesticide Residues,

JMPR) stanowiące na całym świecie wykładnię dla zarządzania ryzykiem zdrowotnym wynikającym z obecności pozostałości pestycydów w żywności.

Odnowienie przez Komisję Europejską zatwierdzenia glifosatu (rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/2324 z dnia 12 grudnia 2017 r. w sprawie odnowienia zatwierdzenia substancji czynnej glifosatu, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 dotyczącym wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin, oraz w sprawie zmiany załącznika do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 540/2011) świadczy o tym, że stosowanie środków ochrony roślin zawierających w swoim składzie tę substancję, zgodnie z etykietą-instrukcją stosowania, jest w świetle aktualnej wiedzy bezpieczne zarówno dla konsumentów, jak i operatorów wykonujących zabiegi agrochemiczne oraz pracowników polowych (przy zachowaniu określonych środków ochrony osobistej), a także rezydentów i osób postronnych. Naukową podstawę do podjęcia powyższej decyzji stanowiły opinie Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), którym towarzyszył wieloetapowy proces konsultacji i recenzji ze strony uznanych instytucji państw członkowskich.

Stosowanie środków ochrony roślin niezgodnie z etykietą-instrukcją stosowania stanowiącą załącznik do zezwolenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na wprowadzenie środka do obrotu nie powinno mieć miejsca, przy czym nadzór nad prawidłowością stosowania tych środków leży w kompetencjach inspekcji podległych resortowi rolnictwa. Istnienie najmniejszych (ale uzasadnionych i udowodnionych) przesłanek wskazujących na potencjalną możliwość szkodliwego oddziaływania substancji czynnych (w tym glifosatu), dyskwalifikuje możliwość stosowania takiej substancji jako składnika środków ochrony roślin.

Ponadto EFSA, po dogłębnej analizie wyników wielu badań toksykologicznych stwierdził, że nie ma dowodów wskazujących na kancerogenne działanie glifosatu dla ludzi.

Odnosząc się do wprowadzenia pilotażowego programu badań ochotniczo wybranych mieszkańców Gminy Nisko na zawartość glifosatu w organizmie człowieka, Departament uprzejmie informuje, iż ustawodawstwo polskie i unijne nie normuje dopuszczalnych poziomów pestycydów w organizmie człowieka. Prawo unijne normuje najwyższe dopuszczalne poziomy pozostałości pestycydów jedynie w produktach spożywczych (rozporządzenie (WE) nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lutego 2005 r. z późn. zm.).

Aktualne rozporządzenie regulujące te poziomy dla glifosatu to rozporządzenie Komisji (UE) nr 293/2013 z dnia 20 marca 2013 r. Badania zawartości glifosatu w moczu są wykonywane w Polsce przez komercyjne laboratoria. Uzyskiwane wyniki nie mają żadnej

wartości diagnostycznej, a jedynie poznawczą. Jedynym punktem odniesienia jest wartość granicy oznaczalności zastosowanej metody analitycznej, czyli najniższe stężenie substancji, które można oznaczyć daną metodą analityczną z określoną pewnością (odzysk i precyzja metody). Należy jednak podkreślić, że uzyskane np. w moczu poziomy glifosatu (powyżej granicy oznaczalności metody analitycznej) nie muszą stanowić zagrożenia dla zdrowia danego człowieka, a świadczą jedynie o tym, że konsument mógł pobrać glifosat np. drogą pokarmową. Obecność w żywności pozostałości glifosatu może wynikać z legalnego, zaakceptowanego i ocenionego pod kątem bezpieczeństwa dla konsumenta zastosowania.

Odnosząc się do kwestii braku, Pana zdaniem, przeprowadzanych badań żywności, przez inspekcje sanitarne, Departament uprzejmie informuje, iż urzędowa kontrola i monitoring żywności prowadzone są przez Państwową Inspekcję Sanitarną zgodnie z „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej”.

W 2018 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej pobrały i zbadały w kierunku glifosatu próbki m.in. gruszek, jabłek, pszenicy, ziemniaków, malin, bakłażanów, i in. W 2019 r. glifosat był badany m.in. w brzoskwiniach, nektarynkach, gruszkach, grzybach, jabłkach, selerze korzeniowym, pomidorach, kaszach, i in. Oprócz sprawowanej urzędowej kontroli produktów znajdujących się w obrocie w kierunku zawartości poziomów glifosatu zgodnie z rocznym „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu w PIS”, podejmowano dodatkowo ponadplanowe działania w 2019 r. - dotyczące produktów zbożowych. Ww. kontrole pozaplanowe były związane z doniesieniami jednej z organizacji konsumenckich dostępnymi w Internecie, dotyczącymi zawartości glifosatu w produktach zbożowych i polegały na przeprowadzeniu przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej działań kontrolnych i weryfikacyjnych w zakładach produkcyjnych przetworów zbożowych zgodnie z ustawowymi kompetencjami. Mając na uwadze powyższe, jak również konieczność podjęcia działań urzędowych - w 2020 r. zaplanowany został pobór dodatkowych naceLOWANYCH próbek żywności m.in. kasz, płatków i mąki w kierunku badania pestycydów specyficznych dla tych produktów, w tym również glifosatu. Na 2021 r. zaplanowano również monitorowanie poziomów glifosatu w zbożach, ze szczególnym uwzględnieniem ziarna prosa i gryki po zbiorze.

W kwestii wyników badań próbek żywności, na obecność glifosatu wykonanych w 2020 roku, Departament uprzejmie informuje, iż proces sprawozdawczy za rok 2020 jest w toku. Wyniki badań pozostałości pestycydów w próbkach żywności pobranych w roku 2020 po ich zebraniu i walidacji będą dostępne w III kwartale 2021 roku.

W przypadku wykrycia przekroczeń wartości NDP dla glifosatu, czy też innych pozostałości pestycydów w żywności w obrocie podejmowane są działania administracyjne przewidziane przepisami prawa. Jeśli produkt znajduje się w obrocie to jest wycofywany. W przypadku produktów krajowych, gdy zidentyfikowany zostanie producent krajowy informacje o przekroczeniach są przekazywane do właściwych organów Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN), celem podjęcia działań na poziomie gospodarstwa rolnego. PIORiN jak już wspomniano nadzoruje bowiem stosowanie środków ochrony roślin na etapie produkcji rolnej.

Należy podkreślić, że Polskę jak i inne kraje członkowskie obowiązują wartości NDP dla pozostałości pestycydów ustalone na poziomie UE. W zakresie w Unii Europejskiej funkcjonują ściśle określone ramy prawne i procedury, które określają zasady zatwierdzania substancji czynnych, ustalania lub zmiany wartości najwyższych dopuszczanych poziomów (NDP) pozostałości pestycydów i kontroli pozostałości pestycydów w żywności. Zasadę ustanawiania NDP na najniższym z możliwych poziomów stosuje się w każdym przypadku.

Należy podkreślić, że wszystkie wartości NDP, muszą być bezpieczne dla konsumenta w świetle aktualnej wiedzy. Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady maksymalne poziomy pozostałości (NDP) to najwyższe poziomy pozostałości pestycydów, które są prawnie dopuszczane w żywności lub paszy dla zwierząt lub na ich powierzchni, w oparciu o dobrą praktykę rolniczą (GAP) i możliwie najniższe narażenie, nie stanowiące zagrożenia dla zdrowia wszystkich grup konsumentów. Wartości NDP są ustalane po ocenie właściwości substancji czynnej i zamierzonego zastosowania pestycydu. Te zasady dotyczą również żywności importowanej, określanej jako „tolerancja importowa”, aby sprostać potrzebom handlu międzynarodowego. Przed ustanowieniem wartości NDP dla danego pestycydu lub zmianą ustanowionej wartości NDP – EFSA (Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności) określa substancje jakie występują w tzw. pozostałościach w roślinach po zastosowaniu substancji czynnej zgodnym z etykietą – instrukcją stosowania oraz oznacza ich poziom. Następnie wykonuje się ocenę narażenia konsumenta wynikającego z pobrania tych pozostałości wraz z żywnością. Ponadto, informacje dotyczące zarejestrowanych w Polsce środków ochrony roślin są w dyspozycji Ministra

Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dopiero na ich podstawie resort zdrowia może dokonywać dalszych koniecznych analiz, zgodnie ze swoimi kompetencjami.

Z poważaniem

Dariusz Poznański

Dyrektor

/dokument podpisany elektronicznie/